

državi zvesto-udane podložnike in navdušene prihodnje bojnike-borivce za cesarja, vero in dom.

Upamo, da se nam zaradi naših skromnih želj ne bo očitala morda sebičnost. Saj pravi pregovor: „Človek, pomagaj si!“ Poznali smo gospo, ki je dejala: „Ljubezen do bližnjega se začne v I. vrsti pri moji lastni osebi!“ — Kar bo torej drugim milo, bi bilo tudi nam učiteljem drago! — L.

Iz radovljiškega okraja. Dne 2. rožnika je zborovalo naše društvo v Mošnjah. Ker pa do sloveče božje poti Marije pomagaj na Brezjah ni dlje ko četrte ure, se nas je zbralo na Brezju pred zborovanjem več tovarišev in tovarišic. Veličastna nova stavba, pa tudi že dozidan frančiškanski samostan poleg cerkve krase eden najlepših krajev naše Gorenjske, in vse vpliva na srce, da z zbranim duhom počastiš in se priporočiš Bogorodici. — Točno ob $\frac{1}{2}$ 11. uri otvori g. predsednik Grčar v novi prelepi dvorazredni šoli zborovanje, pozdravi 15 tovarišev in tovarišic ter omeni, da ima današnje zborovanje posebni pomen, ker praznujemo letos 50letnico vladanja našega presvetlega vladarja Frančiška Jožefa I., in razna društva tekmujejo, kako bi bolj dostojno in slovesno praznovala 50letnico. Tem društvom se pridruži tudi naše in pozivlje prisotne, da zakličemo zaščitniku našemu trikratni „slava“, kar se je zgodilo z navdušenjem. Nato poroča, oziroma sestavlja g. Rozman program bodočemu koncertu v proslavo 50letnice, ki bo v dan 19. listopada t. l. v Radovljici. Odobri se sledeči program: 1.) Slavnostni govor — prolog. 2.) Cesarska pesem. 3.) Avstrija moja. Moški zbor. A. Nedvčd. 4.) Naše gore. Mešan zbor. A. Foerster. 5.) Čveterospjev. Zberejo si ga pevci sami. 6.) Solo za sopran, bariton ali tenor. Kdor poje, si zbere pesem sam. S spremljevanjem. 7.) Kitica narodnih pesmi s spremljevanjem klavirja. A. Foerster. Začetek ob 7. uri. Vstopnina prosta. Vstop dovoljen povablencem.

Gospod J. Medić, nadučitelj z Jesenic, poroča o spomineku rajnemu učitelju A. Triplatu iz Koroške Bele. Spominek bo sklesal iz kamena g. Vurnik iz Radovljice in bode visok približno dva metra. Cena mu bode prav nizka in pravi, da ne bode iskal izdelovavec prav nič dobička. Veljal bo 40 gld. Darovali bodo večjo vsoto njegovi prijatelji. Določi se, da se mu postavi spominek prvi četrtek meseca vinotoka in da se daruje za rajnega slovesna črna sv. maša. Napis na kamen določi odbor, ko dobi potrebna data.

Ker imamo v našem okraju že več novih šol, se določi, da se prihodnje zborovanje vrši na novoustanovljeni šoli na Olšah poleg Podnarta. Predaval bo g. Fr. Lavtizar, učitelj v Kamni Gorici.

Pri obedu v „Otoku“ smo se prav prijateljski zabavali; počastil nas je s svojo navzočnostjo g. Iv. Berlic, župnik iz Mošenj. Omenil je tudi, da so se razmere predrugačile in bodemo zopet lahko skupno delovali v izobrazbo, v dušni in materijelni prospah našega naroda. Sicer pa je vedno z učitelji dobro shajal, ker je bil on in starejša duhovščina za slogo, ker le sloga med našima stanovoma rodi pravi sad izobrazbe. Jos. Korošec.

Vestnik.

Cesarja Frančiška Jožefa I. jubilejna ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gdč. Marija Thuma, učiteljica v Gorenjem Logatecu, nabrala pri okrajni učiteljski konferenciji logaškega okraja v Cerknici dne 15. t. m. 870 gld. — Živeli darovavci in nasledniki! Živila nabiravka!

Učiteljski konvikt: G. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, na knj. kr. podr. št. 121 650 K; „kolesar s sneto kljuko“ v Borovnici 1 K.

Šolski muzej. V muzej se bodo sprejemali tudi vzorni uradni spisi, šolarski in učiteljski izdelki iz šolskih delarnic, naloge in risarski izdelki učencev (učenk) ljudskih, meščanskih in obrtno-nadaljevalnih šol, ženska ročna

dela i. t. d. Izmed učiteljev-pisateljev so se do sedaj zglašili samo trije s svojimi literarnimi deli; prosimo, da se tudi ostali pisatelji zglasijo in vpošljejo svoja dela. Učil, koja so izdelali učitelji, nam je že več obljubljenih. Vsi dozdanji oglašenci so s Kranjskega, le eden s Štajerskega, s Primorskega pa še nihče. Želeti bi bilo, da se v šolskem muzeju združi vse učiteljstvo, ki je združeno v „Zavezi“. Pokažimo torej, kaj znamo in premoremo slovenski učitelji sebi v čast, „Zavezi“ v ponos in cesarjevemu zlatemu jubileju v proslavo in trajen spomin! V družbi je moč in napredek!

Pozor, učitelji! C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je sklenil v eni svojih zadnjih sej, da odslej nič več ne bode jemal v razpravo takih prošenj za mestne učiteljske službe, ki niso opremljene z vsemi potrebnimi prilogami, ampak da bode take nedostatno opremljene prošnje kar a limine zavračal. Povod temu sklepu je bil, ker se je c. kr. okrajni šolski nadzornik pritožil, da vlagajo prosivci za mestne učiteljske službe mnogokrat tako nedostatno opremljene prošnje, da mu pri najboljši volji na njih podstavi ni možno popolniti vseh rubrik v predpisani kompetentovski tabeli. Vsaka prošnja bi morala namreč imeti te priloge: a) Izpričevalo o učni usposobljenosti (oziroma pri prosivcih, ki te še nimajo, zrelostno izpričevalo); b) vse dekrete o začasnem in stalnem službovanju; c) eventualne priznanice. Potrebne so samo te priloge. Vse druge, kakor n. pr. krstni list, poročni list, šolska izpričevala iz ljudske šole, iz srednjih šol, iz učiteljskega, zrelostno izpričevalo, npravstveno izpričevalo itd. so popolnoma nepotrebna navlaka! Mnogo prosivcev pa ravno s tako navlako napolni svojo prošnjo, a najpotrebnejših dokumentov (izpričevala o učni usposobljenosti in dekretov o stalnem nameščenju) ne priloži! Prosivci, ki se mislijo odslej pogaujati za učna mesta v Ljubljani, naj si tedaj ta sklep c. kr. mestnega šolskega sveta dobro zapomnijo, če se hočejo obvarovati škode in nepotrebnih stroškov. Sicer pa opozarjamo vse učiteljstvo naše dežele na spis „S katerimi prilogami je učiteljem na Kranjskem opremljati prošnje?“, ki ga je priobčil g. c. kr. okrajni šolski nadzornik Fr. Levec v našem listu („Učit. Tovarš“, l. 1890., str. 3—6).

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, katera se je vršila v sredo dne 1. t. m., smo sprejeli nastopno poročilo. Potem ko proglasi predsednik sklepčnost, poroča zapisnikar o kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene, kar se vzame brez ugovora na znanje. Za razpisane službe na mestni dekliški osemrazrednici se stavijo terno-predlogi. Sklene se, da se bosta letošnji okrajni učiteljski konferenciji za slovenske in slovensko-nemške, oziroma za nemške ljudske in meščanske šole vršili v ponedeljek dne 4., oziroma v torek dne 5. mal. srpana t. l. ob osmih zjutraj v telovadnici I. mestne deške petrazrednice in da bosta imeli obe konferenci z ozirom na vladarjevo petdesetletnico slavnostno lice. Dnevna reda se prijavita pozneje. Sklene se pri novi zgradbi za mestno dekliško osemrazrednico mestnemu magistratu priporočiti odstranitev nekaterih nedostatkov in pa vpeljavo nekaterih novih naprav.

Razpisane službe: V moški kaznilnici v Gradcu mesto drugega učitelja s plačo XI. plač. razreda, s stanovanjem in prispevki za luč in kurjavo. Prosivci za to, event. za tako mesto v Mariboru naj vložijo svoje prošnje do 25. rožnika pri najvišjem državnem pravdnistvu v Gradcu. — Drugo učno mesto na dvorazrednici v Dobrniču. Prošnje do 30. t. m. pri c. kr. okr. šol. svetu v Novem mestu. — Drugi učni mesti v Kočevski reki in Faravasi. Prošnje do 30. t. m. pri okr. šol. svetu v Kočevju. — V tem šolskem okraju se razpisujejo sledeče službe: 1. Nadučitelja-voditelja štirirazrednice v Sežani. 2. Učitelja-voditelja enorazrednice v Vatovljah. 3. Učiteljice na dvorazrednicah v Gorjanskem, Kostanjevici in Zgoniku. Navedene službe so III. plačilne vrste, dohodki teh so določeni v deželni postavi 10. sušca 1870 in 15. vinotoka 1896. Prošnje s postavnimi svedočbami in sicer gledé prosivcev iz drugih okrajev potom c. kr.

okrajnih šolskih oblastnj je vlagati v dobi šestih tednov pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu. — Sežana, 31. vel. travna 1898.

Dnevni red

okrajni učiteljski konferenciji slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, ki bode v ponedeljek, dne 4. malega srpana 1898. leta ob 8. uri dopoldne v telovadnici I. mestne deške širazrednice v Komenskega ulicah šte. 13.

A. Slavnostna seja

v proslavo petdesetletnice Nj. Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I.

- I. Kako se je razvijalo in kako je napredovalo mestno ljudsko šolstvo od leta 1848. — 1898. Slavnostni govor gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca.
- II. Kako praznuj šolska mladina v Ljubljani petdesetletnico Njegovega Veličanstva. Poročilo mestnega učitelja g. Jakoba Dimnika.
- III. Vdanostna izjava mestnega učiteljstva.
- IV. Cesarska pesem.

B. Konferencija.

- I. Naznanila in opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o šolstvu njegovega nadzorovalnega okraja.
- II. Izbir učnih knjig in beril za šolsko leto 1898/99. Šolska vodstva, ki želé učnih knjig in beril v prihodnjem šolskem letu kakšne premembe ali ki želé uvesti kakšno novo učno knjigo, naj do 26. rženega cveta t. l. pošljejo c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljene predloge, drugače pa negativno poročilo.
- III. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice.
- IV. Nasveti o nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotične nasvete je najkasneje do 26. rženega cveta t. l. pismeno prijaviti načelniku knjižničnega odbora g. nadučitelju Jos. Maierju.
- V. Volitev treh udov knjižničnega odbora za šolsko leto 1898/99. (Doslej so bili v knjižničnem odboru: Gospodična nadučiteljica E. Gusl, g. nadučitelj Jos. Maier in g. učitelj Juri Režek.)
- VI. Volitev stalnega odbora, ki šteje 4 ude, za šolsko leto 1898/99. (Doslej so bili udje stalnega odbora gg. nadučitelja Fr. Raktelj in Jos. Maier, g. učitelj A. Razinger in gospodična nadučiteljica E. Gusl.)
- VII. Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 26. t. m. pismeno zglasiti pri stalnem odboru.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 1. rženega cveta 1898.

Župan - predsednik:
Ivan Hribar.

Priporočilo. Slavni c. kr. okrajni šolski svet v Krškem je z razpisom z dne 27. vel. travna t. l., oziroma z dne 29. vel. travna šte. 785 vsem podrejenim šolskim vodstvom kar najtopleje priporočil dr. Pogačnikovo po Janku Lebanu poslovenjeno knjižico „O jetiki“ in povest „Na različnih potih“, prvo za učiteljske, drugo za šolarske knjižnice. Glede knjižice „O jetiki“ piše omenjeni c. kr. okrajni šolski svet: „To delce ima mnogo dobrih migljajev in nasvetov, katere more učitelj s pridom uporabiti v ljudski šoli.“ — Istina je, in želeli bi bilo, da se knjižica močno razširi med častito duhovščino in učiteljstvo, da se s sodelovanjem teh dveh mogočnih faktorjev kolikor možno pot zapre tej strašni morivki cloveštva. Naj bi gospodje c. kr. okrajni šolski nadzorniki kar najtopleje priporočali to knjižico ob letošnjih okrajnih učiteljskih konferencijah! V zglede jim bodi neki rodoljuben dekan na Štajerskem, ki je za bližnjo pastoralno konferencijo sam naročil 40 iztiskov! Vsi na branik zoper morivko — jetiko!

K izpitu učiteljske usposobljenosti v Gorici se je oglasila m. m. le ena slovenska kandidatinja gđc. Pavlina Brezovšek, učiteljica na Trebelnem pri Mokronogu, ki je izpit tudi dobro dostala za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.

Češka učiteljska društva. Sedaj je na Češkem v osrednjem društvu (zavezi) učiteljskem 115 ednot (društev) učiteljskih. Ako se prišteje še praška „Beseda učiteljska“, katera ni pri zavezi učiteljski, je vseh čeških učiteljskih društev 116. Društva so koncentrirana v osrednjem društvu (zavezi) in imajo 7173 členov. Največje učiteljsko društvo je „Komensky“ za Prago in okolico, kateri ima 449 členov. V poslednjem času se mesto velikih društev ustanavlja več manjših; tako se je strakonisko učiteljsko društvo razdelilo na tri društva, kolinsko, litomišsko in chrudimsko, kuklensko pa na dve društvi. V zadnjem letu se je odlikovalo v delavnosti zlasti praško učiteljsko društvo „Komensky“, katero je imelo 25 zborovanj. Dohodkov je doseglo 5568 gld, izdatkov pa 4762 gld.; v večini društev se je okreplil dohodek nad izdatkom. Nemško deželno učiteljsko društvo združuje 77 društev, katera imajo v vsem 5524 členov. V vseh učiteljskih društev na Češkem je (razen podpornih društev) 193, katera imajo skupaj 12.697 členov. V to število še ni všteto društvo učiteljsko-češko-slovansko in društvo meščanskih učiteljev. Lahko se tedaj reče, da je v pokrajinskih in osrednjih društvih učiteljskih vpisanih skupaj 13000 učiteljev. Ti pa so samo na Češkem, tedaj brez Moravskega in Šlezije. Izmed podpornih učiteljskih društev je najznaменitejše podporno in posojilno društvo „Dědictví Komenského“, katero ima 1221 členov, od teh je 93 8/10 učiteljev in 6 2/10 učiteljic — Češki učitelji imajo tudi skoraj v vsakem večem mestu učiteljski konvikt, sirotišnice itd. Kaj pa imamo slovenski učitelji?

Jos. Korošec.

Zaveza učit. društev v kralj. Češkem pozivlja okr. društva, da na željo le-teh povabi k zborovanju poslanca, da se izreče za ljudsko stanovsko zastopstvo; predlože se tudi praške resolucije, sprejete na letošnjem zborovanju zaveze. Praške resolucije so: Učiteljstvo, združeno v „Komenskem“ društvu za Prago in okolico, se je pogovarjalo dne 12. sušca t. l. o popolnoma neplodnem letošnjem dež. zborovanju in pozivlje, da društva opuste vsa preiskavanja in vsa mala zahtevanja, temveč odločno tirjajo: 1.) Popolnih državljskih pravic in pravičnega disciplinarnega sveta. 2.) Akademične izobrazbe 3.) Enotne službene plače brez kategorij podučiteljskih (XI., X., IX. in VIII. reda kakor pri državnih uradnikih); 35letno službovanje in regulacije avanziranja učiteljstva. 4.) Šolske avtonomije z enakim vplivom učiteljstva v mestnem, okrajnem in deželnem šolskem svetu. Idimo z enotnim postopanjem za enotnim velikim zmotrom! J. Korošec.

Dar srbskemu šolskemu muzeju. Avstrijsko ministrstvo za uk in bogočastje je podelilo srbskemu šolskemu muzeju na prošnjo muzejnega odbora črez 1000 različnih šolskih predmetov v ceni 1000—1500 gld. kakor: učne knjige (učebnice) za ljudske in meščanske šole vseh narodnosti avstrijskih, knjige za učitelje, podobe, mape, atlante, predloge za risanje, aparate za poučevanje prirodoznanstva, zbirko modelov in mnogo drugih predmetov, ki se rabijo pri pouku. Menda bi tudi slovenskemu in hrvatskemu učiteljskemu muzeju kaj dali. Potrkajmo!*)

Jos. Korošec.

Učitelj ne sme poučevati godbe! C. kr. deželno šolsko oblastvo je odpravilo poučevanje gosli na občin ljudskih šolah. Tako vsaj sporočajo voditelji praških in predmestnih šol v dnevnih listih. K prošnji „enote voditeljev“ glasbenih šol za kraljestvo Češko je odredil c. kr. deželni šolski svet, razglašeno z dne 23. svečna t. l. šte. 5220, da neobligatno poučevanje na goslih na občin ljudskih šolah je samo tako dolgo dovoljeno, dokler so za isto učitelji plačo od staršev prejeli, koncem šolskega leta 1897.—1898. pa je odpravljeno. Za slovenske pokra-

*) Direktorij „Zaveze“ se je že obrnil s prošnjo tudi na naučno ministrstvo. Uredn.

jine nima omenjena prepoved dosti pomena, pač pa bi ga imela, ko bi se pričela harmonika raztegovati v šoli. Pol fare bi bilo pri pouku. Petje gojimo pridno v šoli in godbo zunaj nje, da preustrojimo narodu okus!

Jos. Korošec.

Češki plemenitaš. Pokojni kanonik grof Poetting-Persing je ustanovil v Olomucu višjo dekliško šolo, ki se imenuje „Poettingea“. Kako blagega srca je bil ta mecen, naj svedočijo nekatere, omenjeni zavod zadevajoče točke iz njegove oporoke:

a) Pota, po katerih je zavod voditi, so določena v pravilih, ki naj se izpolnjujejo brez zdatne premembe.

b) Splošne znanosti naj učijo svetne učiteljske moči, a pouk bodi prešinjjen z verskim duhom. Le ta, ki neprestano sledi resničnemu življenju naroda, bode mogel vzgajati deco zanj; a dasiravno bode zaradi tega stopal po svetni struji, upošteval bode, da je vera potrebna kakor ljubezen do Boga. Čim bolj je kdo izobražen, tem lažje ceni nedosežno milobo vere.

c) Žena, ki je bila vzgojena v mojem zavodu, bodi pobožna, nje duša bodi čista kakor kristal, zlati venec nje pravosti naj diči njeno glavo. Te čednosti žene so stebri rodbinske sreče in nje obstanka; niti krivda moževa, niti razne nesreče, zadevajoče premoženje, ne pahnejo rodbine tako globoko kakor žena, ki je nehala biti pobožna in pravna.

Vsakdo, ki bode vodil moj zavod, ali v njem poučeval, se vedno spominjaj, da izvršuje nepreklicljivo mu nalogo, narodu češkemu o priliki blagoslovljenja svečano obljubljeni: da se ima tu gojiti moč narodne zavednosti v najvišji meri. Težka doba češkega naroda tirja, da je žena narodno probujena, pogumna in zavedna.

Dom vaš, deklice mojega zavoda, mora biti češki dom; preko njegovoga praga naj nikdar ne stopi tujsčina. Stojte med brati, sestrami in otroci v rodbini svoji kakor svetnice češke narodnosti, in ena sama beseda trdne vaše volje upogne naj tilnik vsakega sovražnika. Bodite genij na češkem domu svojem, kakor slavni vzori čeških žen iz minulih stoletij in sedanje dobe; narodna zgodovina naj vam kaže, kako jih posnemajte, prosite jih, da bi mogle postati take kakor one, potem bode stal narod naš s popolno močjo v vsi slavi svoje preteklosti.

e) Bodite varčne in dobre gospodinje!

Tukaj izpolnjujete blagonosno nalogo za rodbino svojo in svoj narod tembolj, čim brižneje pazite na domače imetje, smatrajoč ga imetjem češkim. Ta stran narodne vzgoje je enako važna kakor narodna zavednost.

Take, želim, da postanete deklice mojega zavoda že kot gojenke, a še gotoveje, ko prestopite v dejansko življenje.

Po teh principih, naukih in željah se blagovoli ravnati prečastni kuratorij mojega zavoda vsekdar za časa mojega življenja in po moji smrti. Ko sem ustanovil zavod, sem dovršil nalogo svojo. Ni božja volja, da bi mogel vsaj enkrat vse z lastnimi očmi videti; a v svojem duhu gledam. Vendar rad umrjem, ker me osrečuje zvest, da sem mogel kot duhoven iz ljubezni kaj storiti, delovati po dolžnostih, katere imam kot Čeh, kot plemenitaš češke krvi, preslavne krone sv. Vavilava, da sem mogel izpolnovati vzvišene naloge v narodu, katere izvrševati je češkemu plemenitašu dolžnost. Narod češki je dal nam plemenitašem večjih pravic, zato sme od nas tirjati tudi višje dolžnosti. Štejem se srečnim, da so mi razmere dopuščale vsaj tem svojim dolžnostim zadostiti.

L. L.

Število učiteljev v naši monarhiji. Ljudskih učiteljev je v tostranski državni polovici 66000, v prekoltavski pa 26000, profesorjev na srednjih šolah je 5000+3200, na učiteljskih 1070+680, na vseučiliških 1630+580, na bogoslovnih zavodih 230+260, na različnih strokovnih učiliških 6370+1480. Skupno je v naši monarhiji 112.500 učiteljev, na 397 stanovavcev torej 1 učitelj.

Zc.

V tinti je mnogo zdravju nevarnih glivic. Učitelj opominjaj učence, naj ne ližejo peres ter si naj umivajo očrnele roke. Kadar ne pišejo, morajo biti tintniki zaprti.

Zc.

Namesčenje učiteljskih služeb v Prusiji. Po časopisih se razpravlja o novi uravnavi učiteljskih plač na Nemškem, katera je bilo uzakojena meseca sušca m. l. Obravnava se tudi način, kako se učiteljska mesta v Prusiji popolnujejo. Zdaj imenuje učitelje bodisi šolska oblast, bodisi da jih voli občina po pripadajočem šolskem patronu. Na boljša in lepša mesta predlagajo nadzorniki le učitelje iz svojega okraja. Tako je učitelju, kateri službuje v slabem kraju, skoraj nemogoče, da bi dobil službo v lepšem kraju. Šolski patroni se ravnajo skoro povsem po priprošnjah in vnaajem vtisku osebe. V občinah se sklene z ozirom na ogled, kateri s šolo in sposobnostjo nima prav nič dotike. Skratka: izid učitelja prosvetca zavisi od sreče. Razvidi se, da avtonomija je povsod enaka. Tako je v Prusiji, pa menda pri nas tudi

Jos. Korošec.

Število časnikov. V Avstro-Ogrski izhaja 3500, v Nemčiji 6000, na Francoskem 4100, na Angleškem 4000, v Italiji 1400, na Ruskem 800, v drugih evropskih deželah 2200, v Ameriki 15000, v Aziji 2700 (na Japonskem 2000), v Avstraliji 700, v Afriki 300, skupno 42000 časnikov.

Zc.

Velika pisateljska nagrada. Pisatelj Rudyard Kipling je dobil za sestavek s 7000 besedami 1500 dolarjev.

Zc.

Ruska mesta. V Rusiji je 865 mest in sicer v 50 gubernijah evropske Rusije 604, na Poljskem 114, v Kavkazu 44, v Sibiriji 49 in v srednji Aziji 54. 167 mest ima več nego 20000 stanovavcev, večina drugih je neznatna. Najmanjše mestece je Ohotsk s 197 ljudmi. Večina mest ima več moških nego žensk. Nad 150000 stanovavcev ima 11 mest in sicer: Peterburg (1.132.600), Moskva (988.600), Varšava (638.200), Odesa (405.000), Lode (315.000), Riga (256.100), Kijev (247.400), Harkov (174.800), Tiflis (160.600), Vilna (159.500) in Taškend (156.400). Od 100.000 do 150.000 prebivavcev imajo sledeča mesta: Saratov (137.100), Kazau (131.500), Jekaterinoslav (121.200), Rostov na Donu (119.800), Astrahan (113.000), Baku (112.200), Tula (111.000), Kišenev (108.700). 50.000 do 100.000 ljudi ima 37 mest, manj nego 50.000, a več nego 30.000 pa 41 mest. 20.000 do 30.000 stanovavcev ima 70 mest.

Zc.

Analfabeti. Od 827 Korošcev, ki so prišli lani pred naborno komisijo, jih samo 23 ni hodilo v šolo, t. j. 2,9%. Na Štajerskem je bilo lani 1,3%, na Kranjskem in Primorskem 5,7% (brez Istre), v Istri pa 15,3 odstotkov analfabetov.

Zc.

Okrajna učiteljska konferencija za krški okraj bode letos dne 30. mal. srpana (v soboto) v šolskem splotju v Krškem. Začetek točno ob 9. uri dopoldne; spored je sledeči: 1.) Otvoritev konferencije. 2.) Imenovanje predsednikovega namestnika in volitev dveh zapisnikarjev. 3.) Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva v okraju in njegove opazke pri nadzorovanju šol. 4.) Podrobni učni načrt iz spisja za razne kategorije ljudskih šol v Krškem okraju na podlagi izdelkov lanske konferencije. (Poroča stalni odbor, in sicer za enorazrednice: g. Fr. Škulj; za dvorazrednice: g. Janko Leban; za trirazrednice: g. Aleksander Lunaček; za štirirazrednice: g. Jernej Ravnikar). 5.) „Cesar Franc Jožef I. in ribičev sin“. Praktična obravnavava z učenci III. razreda krške ljudske šole. Referenta — oziroma referentinjo — določi g. c. kr. okrajni šolski nadzornik na dan konferencije. 6.) Poročilo knjižničnega odbora o zaznamku knjig, ki so sposobne za šolske knjižnice. 7.) Določitev učnih knjig in samoučil za šolsko leto 1898/99. 8.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice. 9.) Določitev knjig, katere naj se nakupijo za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotični nasveti naj se vpošljejo pismeno vsaj do 27. mal. srpana t. l. knjižničnemu odboru. 10.) Volitev a) stalnega odbora, b) knjižničnega odbora. 11.) Poedini nasveti, ki pa naj se vsaj do 27. mal. srpana t. l. vpošljejo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku.

Vabillo. Litijsko učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor dne 7. mal. srpana t. l. ob 9. uri predpoldne v litijski šoli. Razen običajnih točk je na dnevnem redu razgovor o praznovanju petdesetletnice vladanja našega presvetlega cesarja. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Na Švedskem, kjer so najboljše šole, kjer se nahajajo v vseh večjih občinah šole zgrajene kot prave palače, je zdravstveno stanje ljudskih učiteljev po poročilu dr. Elota Förberga jako slabo. 13% učiteljstva boleha, a 33% jih umrje za jetiko. L. L.

Naš podporni sklad. Osrednje društvo čeških učiteljskih društev v kraljestvu Češkem je sprejelo v svoj program, podpirati vse akcije, katere merijo k trdni organizaciji posebno na kulturnem in narodno-gospodarskem polju. Izmed institutov, katere podpiramo, nam je zelo potrebna „Samostojna sirotišnica učiteljska“. V nekaterih okrajih so že učitelji organizovani in zlagajo jubilejne fonde, iz katerih se bodo podpirale učiteljske sirote. Toda moč je le v družbi. Z 20—40 gld. ni veliko pomagane sirote. Združimo se vsi okraji in ustanovimo „Samostojno sirotišnico učiteljsko“. Mnogo okrajnih društev je že zadovoljnih s tem predlogom. Za jubilej ustanovimo si jo brez dvombe. — Tako se organizujejo češki učitelji. (Po „Češkem Učitelju“.) J. K.

Štev. 60.

Naznanilo.

Dne 20. svečna t. l. je objavil „Učiteljski Tovariš“ oklic podpisanega odbora, v katerem naznanja svojim čestitim členom, da bo praznovalo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ petdesetletnico vladanja presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I. takrat, kadar priredi „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ X. skupščino v Ljubljani.

Po tehtnem razmišljanju je sklenil odbor v seji dne 26. velikega travna t. l., da razveljavi ta svoj sklep, ker bo ob zborovanju „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 3. in 4. velikega srpana čas pretesen in to zborovanje, s katerim bo proslavila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ cesarjev zlati jubilej in svojo desetletnico, toliko važno in pomembno, da ne kaže našemu društvu količikaj pažnje, zanimanja ali sijaja jemati dični „Zavezi slovenskih učiteljskih društev“.

Ker je naprosil slavni direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ naše društvo, da naj prevzame ureditev tega zborovanja in da naj ukrene vse potrebno, da se bo ta skupščina završila kar najdostojnejše, je to naše društvo seveda obljubilo, izbralo krajevni odbor ter vse, kar je že zasnovalo v svoje slavjenje cesarjevega jubileja, obrnilo v prid in čast „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

To naj vzemo čestiti člani „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ blagohotno na znanje.

Kdaj, kje in kako bo praznovalo naše društvo zase cesarjev zlati jubilej, o tem bomo pravočasno obvestili cenjene svoje člene.

Za odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“:

Juraj Režek,
t. č. predsednik.

Engelbert Gangl,
t. č. tajnik.

Jubilejni koncert

v proslavo 50letnice cesarjevega vladanja.

Slavno c. kr. ravnateljstvo ljubljanskega moškega in ženskega učiteljskega je dovolilo sodelovati tudi kandidatinjam in kandidatom Iskrena hvala! Nadalje so se še

oglasili: Otilija Feigel, učiteljica v Zrečah (Štaj.); Davorin Lesjak, učitelj v Rušah; Miha Kos, učitelj na Holmcu (sedaj na Dunaju); Eliza Valenko, učiteljica v Spodnji Polskavi (Štaj.); Marija Cepuder, učiteljica in Jak. Cepuder, nadučitelj, oba na Studencu (Dol.); Ana Lampret, učiteljica na Trati (Gor.); Franica Vovk, učiteljica v Zaspu. Pri koncertu bo sodeloval priznani in izborni violinist Fr. Serajnik, učitelj pri Sv. Juriju ob Pesnici (Štaj.).

Pretečeni teden smo razposlali note. Ker je lahko mogoče, da smo ob toliki razpošiljavi koga prezrli, prosimo uljudno, naj nam tisti, ki bi slučajno ne prejeli not, to javijo na dopisnici. Nujno prosimo, da se gospice tovarišice in gospodje tovariši pridno vadijo in da se udeležijo v kolikor mogoče velikem številu pevske vaje, ki bo — kakor smo že zadnjič naznanili — na praznik sv. Petra in Pavla ob 9. uri zjutraj v „Narodnem domu“. Brez pevske vaje je popoln uspeh nemogoč! Udeleženci in udeleženke pevske vaje naj izvolijo prinesiti note s seboj. Prosimo tudi, naj gđ. pevke in gosp. pevci pazijo na note, da se jih kaj ne pogubi, ker nas stanejo lepe denarce.

Trdno smo prepričani, da se bodo udeležili jubilejnega koncerta vse gospice kolegije in vsi gospodje kolege, ki so se oglasili. Tako bo štel zbor mogočno število do 250 pevk in pevcev. To bo gotovo v čast slovenskemu učiteljstvu!

Treba je tudi, da se začno zglašati — kakor smo prosili zadnjič — za stanovanja. Prosimo še, da se zglašajo vsaka in vsak tudi za slavnostni banket. Ker računamo najmanj na 300 udeležencev slavnostnega banketa, nam je treba vedeti prej natančno število in vsa imena. Kuverta brez pijače stane 1 gld. 50 kr. Denar in oglašila za banket izvoli vsak poslati pod naslovom: Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, Turjaški trg št. 4. Za dostojno priredbo banketa skrbi tudi poseben osek, ki bo razdelil kuverte oglašencem ob prihodu v Ljubljano.

Čas hiti, zatorej se gibljimo!

Listnica uredništva:

Gosp. A. V. na R.: Resnici na ljubo konstatujemo dodatno k odgovoru v zadnji številki, da je eden ocenjevalcev priporočal nadaljevanje Bambergovih beril, da je priporočal dotična ljudska učitelja za to delo in dokazal, da Bambergovo berilo ni konkurenca drugemu založniku, ker je sestavljeno za tretje šolsko leto, a berilo c. kr. zaloga šolskih knjig za srednjo stopnjo ljudskih šol. S tem lojalno popravljamo svoj odgovor na Vaše vprašanje.

Podpisanec priporoča čast. tovarišem in čisl. tovarišicam ter slav. krajnim šolskim svetom sledeča svoja dela:

1. Zabavna knjižnica za mladino; izišlo do sedaj 7 zvezkov à . . . . . 15 kr.
2. Stariši, podpirajte solo! . . . . . 12 „
3. Štirideset napevov za šolske pesmi (najnovejše delce) . . . . . 25 „
4. Peronospora ali strupena rosa . . . . . 12 „
5. Jezikovne napake učencev ptujskega glavarstva 10 „
6. Šaljivi Jaka; dva snopiča à . . . . . 25 „
7. Zlate jagode . . . . . 65 „

Knjižice od številke 1 do 6 se naročajo pri pisatelju, delci pod številko 6 in 7 pa pri ljubljanskih knjigarjih J. Giontiniju in Kleinmayr & Bambergu. „Narodne legende“, ki so mi že pred par leti docela pošle, izidejo v kratkem v novi obliki pri gospodu J. Giontiniju v Ljubljani.

Anton Kosi,

(6)

učitelj v Središču (Štajersko).

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petivista. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.